

LOV ZAKÁZÁN

Běží asi dvacátý kilometr. Zaslechl bzukot helikoptéry sílící v pomalých skocích do zlověstného klepotání. Teď. A zas. Byli dostiženi další. Zabiják je skolil a stíhá ty před nimi. Je to prý vojenský expert, maratonec, a takhle tady trénuje.

Vybrali jich patnáct. Patnáct štíhle svalnatých ebenových mužů.

„Za dva týdny vyběhnete po úsvitu směrem tam k hoře,“ ukázal velitel tábora důtkami kiboko, důtkami z hrubé nevydělané hroší kůže. Ohromná posvátná hora se nad modravými dálkami savan a pralesů opuštěně vznáší a chvěje. Zajatci pohlédli ke dvojici vrcholů, podobných obilce zbavené pluh. Každý pátý rok v době dešťů zbělávají vrcholy sněhem. Bělejší bude jen smrt.

Tábor Sun Knell soustřeďuje zajaté bojovníky Lidového hnutí za osvobození Angoly, Fronty národního osvobození Angoly a četných partyzánských oddílů, vznikajících proti „pacifikačním jednotkám“ Salazarovy armády, ke kterým se přidali pronásledovaní domorodci z celé Jihoafrické unie. Tak se do tábora dostávají stoupenci Afrického národního kongresu a Panafrického kongresu až z johanesburského předměstí Soweto, z kapského domorodého sídliště Nyanga, hlavně z jeho nejvíce segregované čtvrti Gugulet, uprchlíci z různých „samovládných teritorií“ a Bantustanů, přívrženců rhodéského národně osvobozenického vůdce Josuy Nkomy, občané unikající popravě za účast na stávce, za rozdávání letáků, anebo za nesouhlas se zákonem o sabotáži. O tyto zajatce nemají vlády Jihoafrické unie zájem. Jsou již odepsáni. O Sun Knell jakoby úřady neměli ani tušení. Tábor koncentruje dva tisíce mužů. Stále dva tisíce, ačkoli jsou stále přiváženi noví a žádný se nevrací.

Sun Knell má jméno po zvonu prvních kimberlejských diggerů, zavěšeném u strážní věže, po starém zvonu bez přístřešku, matně se blyštícím pod hranicí tmavorudých cembalových trámů. Jeho přísná úměrnost odmítla obvyklé zdobení; připustila vytvořit jen tři prosté bordury. Jedna z nich odděluje věnec od báze krku a dvě obíhají na rozhraní krku a čepce. Do zvonoviny ze sedmdesáti osmi dílů čisté mědi se zvonařský mistr z rodu Pricqueyů odvážil přidat křehký antimon, čím tón zvon získal na mohutnosti jako u Italů a v mystickém vytržení vhodil do tavicí pánve i svůj zlatý prsten a zlatý náhrdelník své zemřelé manželky. Zlatem prý víc než tvarem naladil jinak jasný, plný a důrazně volavý tón do umíráčkového odstínu. Nyní odbíjí ten zvon táborem Sun Knell zrovna tak, jako kdysi nad Colesbergem, stanovým městem světle medových diamantů. Způsob odbíjení je však jiný: jednou dlouze, dvakrát krátce, jednou dlouze. Vyzvání písmeno X Morseovy telegrafické abecedy. Jedenkrát značí jednu hodinu, dvakrát dvě hodiny, dvanáctkrát dvanáct hodin. Zvoník, starý trpaslík uniká smrti jen díky své zvláštní vyzváněcí rytmice. Budíček, nástupy na sčítání, na práci, jídlo, na popravy a jiné signály tluče vedle na šínu.

„Nebudete biti,“ pokračoval černý obr. „Budete mít dostatek čerstvého masa, soli, kaše, dostanete mango, ananasy a dobrou pitnou vodu z artézské studny. Za dva týdny poběžíte k hoře. Nazí. Postupně. Každý sám. Kdo seběhne ze směru, bude z helikoptéry odstřelen. Třicet minut za posledním vyběhne bílý Američan s nožem. Kdo se mu ubrání a bílý ho nechá, vrátí se do tábora. Kdo přitom bělouše vážněji zraní nebo zabije, o toho se postarám.“

Ano. Všichni vědí, co to znamená. „Cokoli napíšete o Africe, všechno je možné“, prohlásil kterýsi novinář. Tradici Bantů, vyměňovat si děti se sousedním kmenem je možno uspokojivě vysvětlit projevem přízně a snahou po mírovém soužití. Je také možno vysvětlit antropofagii a

nekrofilii Basutů. Ale kdo komu kdy vysvětlí tohle? Zvon všechny proměnil. Všechno je nevyhnutelné. Všichni jsou choromyslní. Nastoupení v pozoru v přesných řadách téměř denně se často celé hodiny musí dívat, co ten šílený Gorila dokáže. Dvakrát v týdnu si z nich vybere zdatného chlapa, povalí ho a vyklestí. Vzápětí varlata sní. Věří, že mu to zvyšuje pohlavní sílu. A zdá se, že ano. Bílé milionářky často přerušují safari, zůstávají u něj na noc, ručně sténají, mručí a vriskají, dobře mu platí a to ho přesvědčuje, že se nemýlí.

„Koho bělouš nedostihne, bude svobodný.“ Tu se opičák ušklíbl. Nahá vyčerpaná lidská troska, odvyklá životu v divočině, nedokáže holýma rukama nic ulovit. Bude se živit tím, co najde na kořincích rostlin a hmyzem. Vydrží nejvýš týden. „Ani dva z vás nebudu vidět spolu. Už odteď každý sám. Trénovat můžete každé odpoledne na půl míle kolem tábora.“

Sněhová oslň posvátné hory již zmizela. Krátká doba velkých dešťů končí. Tuto noc už jen sprchlo. Štvanec Kai Induku běží místy ještě vlhkými holinami, mezi travinami, mezi trnitým křovím. Občas míjí řídké háje karmínově kvetoucích akácií, jasné zlaté mimózy, průhledné, omamně vonící lesíky vysokých eukalyptů, občas i cesalpínie, bezbranné eridendrony, svícnovité euforie, anebo podivuhodné kigellie, kterým cizinci říkají salámové stromy. Krásné zbytky. Kdysi byla tato savana a buš jedním hustým lesním zápojem. Tak jako vpředu, tam pod temnavou modří kolem hory.

Vrtulník teď tepotá bzučivě jako umělý moskyt. Ohlédl se. Už hodnou chvíli se třpytí pořád stejně daleko. Ovzduší je nyní čisté. Avšak vždy před údobím dešťů, už od počátku pastevectví jím stoupají kouře vypalované vegetace. „Nomád není ani tak synem pouště, jako jejím otcem“, vzpomenu si. Jen bamili nde ndura, děti lesa, žijí už věky v harmonické rovnováze s mateřským prostředím.

Zchoullostivělá chodidla začínají pálit. Přichází, co předvídal. Puchýře. Kůže se začne smekat a trhat. Důrazně pobolívá pravý lýtkový sval. Přidává se achilovka. Nedostačuje s dechem. A srdce. Srdce se zalyká. Polil ho studený pot. Tempo udržuje vůlí. Ne, takhle to nepůjde. Musí dýchat důkladněji. Běžet co nejvolněji. Volněji. Běží volně. Krize pominula.

Míjí termitiště, připomínající hustý les až devítimetrových stalagmitů. Termitiště poskytují skvělý, téměř bezprašný materiál na cesty. Moučka z tohoto mravenčího staviva pokrývá nejdražší tenisové dvorce.

Má za sebou takových třicet kilometrů a je to zlé. Kůže chodidel už povoluje. Slunce snad vybuchlo a srdce v jeho žáru pukne. Zvolnil. Hukot vrtulníku sílí.

Nezávodí už více než tři roky. Od té doby, co v sebeobraně vztáhnul ruku na bělocha. Denně kdysi naběhal i třicet kilometrů. Každou druhou sobotu uběhl maratónskou vzdálenost zhruba čtyřicet tři kilometrů. Chtěl být olympionikem. Tím nejlepším. Jako Abebe Bikila. Že si nenavyknul běhat bosý jako on! Při tréninku v táboře mu kůže chodidel nestačila náležitě zesílit. V poslední době běhal týdně celkem sotva padesát kilometrů. Proč toho nenechal úplně? Pro tohle?

Šikmo před ním přebíhají vzácné antilopy kudu. Vzpomenul si na omšelou varující tabulku nedaleko tábora: ***Jag is verbote! Hunting is prohibited! La chasse est interdite! Die Jagd ist verboten! La caccia e vietato!*** Trpce se usmál. Ano, v této oblasti už je lov zakázán a tak zvěře rok od roku přibývá. Bílé pruhování antilopám ladně stéká ze hřbetu na břich. Jejich více než metrové rohy se stáčí do pohádkových spirál. Na podobných stojí nábytek v southamtonském muzeu. Stádo mizí za rozložitým baobabem. Šíře zploštělé koruny stromu je fantastická a objem poměrně nízkého kmene ohromující. Osamělý baobab působí až přízračným dojmem. Afričané věří, že v jeho dutinách sídlí zlí duchové a právě tam jejich válečníci pohřbívali dobytelské cizáky. Ve ztrouchnivělých kořenech starých baobabů je možno najít knoflíky portugalských, britských nebo německých uniforem a zbytky lidských koster.

Několikrát musel překonat křeč pravého lýtky. Do úponu achilovky jakoby mu řezal zubatý rezavý nůž. Svalstvo nohou zhadrovatělo. Kůže chodidel je pryč. Muž ale neprojeví strach ani bolest. Vlhké ovzduší vře a kypí v neúprosném žáru rovníkového slunce. Bolest. Co bolí je živé. Bolest je život. Přijímá bolest. Dává jí plný průchod. Přestává mu vadit. Seřídil běh do automatického joggingového tempa. Všechny orgány má synchronizované k co největší úspornosti. Odpoutal se.

Běží ladně jako antilopa a znovu je mladíkem. V roce dobré úrody svírá buzungu a bojuje na noční slavnosti. Je hrdý na své krásné tělo poseté ranami, zalité krví. Tančí. Tančí prochvíván tradičním rytmickým bubnováním. Levituje. Duní všechny ngomy a tamtamy, zvučí všechny mbily. Znovu uchopil tyč s bílým chocholem a vbodává ji do zřítelnice temna. V rudém rozednění znovu přichází nxamtvana. Zbaven předkožky, konečně je mužem.

Tepot helikoptéry začíná být ohlušivý. Zabiják je nablízku. Neohlédne se. Pokud ho v tom rachotu zklame sluch, spoléhá na šestý smysl.

Američan pozvedává široké zápěstí a dívá se na hodinky. Za chvíli bude mít maratónskou vzdálenost čtyřiceti tří kilometrů za sebou. Příští rok si na olympiádu pojede pro zlato. Věří si. Je plný dravé krve. Smíšené krve dobrodruhů z celé Evropy. Dobíhá obět' na patnáct metrů. Potom na deset a na šest. Na širokých zádech černocho dobře rozeznává jizvy po bičí a po kiboko. Dvě rány jsou ještě pod strupem. Se znepokojující volnou pravidelností se mu střídavě vystavuje živé maso chodidel. Zanechává krvavé stopy. Co toho chlapa drží? Neohlédl se. Ani jednou, ani periferně. Je mu čímsi povědomý. Takového tady ještě neměl. Tolik nevydržel žádný. Sám už má víc než dost. Je to bez pochyby běžec. Jeden z těch bohatších negrů. Odněkud z Durbanu. Nosil boty, běhal v tretrách a teď na to doplácí. Ví o mě, ale neohlédne se. Je hrdý. Je to Kafr. To je to. Vzporná šíje. Vzporný. Kudrnatou palici nese nadřazeně jako princ. Už ho má na dva metry. Cítí jeho pot. Nikoli normální negroušský puch. Něco spíš přitažlivého.

A tu se štvanec otočil. Najednou si stojí tváří v tvář.

„Harry!“ zachraptěl Kafr.

Harry Potter poznal Kai Induku. Ruka se mu zarazila. Okamžitě byla odzbrojena. „Kai!“ vydechl překvapeně.

To bylo všechno, co si stačili říci.

Kai Induku, syn kaferského náčelníka, studoval před sedmi léty poslední ročník strojího inženýrství v Londýně. Patřil tehdy k nejlepším maratónčům v Anglii. Jednou startoval s Američanem Harry Pottrem, favoritem závodu. Oba se rychle dostali do čela, ale na špici se rytířsky střídali a daleko před ostatními současně protrhli cílovou pásku. Harry byl ve skutečnosti lepší než Kai. Mohl zvítězit, ale zpomalil. Nechápal, proč to udělal, nechápal, proč toho nelituje a byl z toho zmatený. Ještě nikdy nikomu v ničem neustoupil. A najednou černochovi? Kai měl být zase jeho ústupkem uražen, protože i ten poslední Kafr se v podstatě cítí nadřazený nad jakéhokoli bělocha. Tak jestliže je běloch hezký, řekne Kafr „je pěkný skoro jako Xhosa“. Ale Kai, ke svému údivu uražený nebyl. Ještě větší překvapení mu připravil jeho citlivý čich. Když běžel za Harrym, zjistil, že mu jeho pot nesmrdí. Naslédlý pach bělochů, připomínající mrtvinu, jinak nesnášel. V tom se od většiny černochoů příliš nelišil. Proto snad odolával vábení bílých dívek. Co to bylo? Pokoušeli se tomu bránit, ale svou zvláštní naléhavou opravdovostí, stmelenou čestným zápolením to bylo příliš silné. Byl to počátek přátelství? Více než přátelství? Nikdy předtím a nikdy víc potom, nikdy už nic podobného nepocítili.

Vrtulník nad nimi visí jako obludná vážka. Bušení rotoru rve ušní bubínky. Z boku vrtulníku trčí kulomet a dvě speciální pušky na stojanech. Za nimi odstřelovači, vedle filmař s kamerou. Kolem běžců zahvízdly výhružné kulky a vyhodily hrstičky prachového písku.

Ve velké průhledné kabině helikoptéry sedí vedle pilota mladá bílá žena. Její drobná, vyžile krásná tvář se v klimatizované bublině vznáší svěže jako lotos. Hledí dolů skrze brýle s velkými, uhrančivě modrozelenými skly. Také dva žvýkající muži v khaki uniformách bez distinkcí a s dalekohledy mají nasazeny tmavé brýle. Všichni pasažéři napjatě pozorují zápasící běžce skrze tmavé brýle.

Zasychající pot vytvořil na blůze Harryho Pottra solné skvrny. V nich se černají stříkance krve zavražděných běžců. Kai Induku vráží ukořistěný nůž do Harryho zadýchané hrudi. Ani potom nezaváhá. Syna náčelníka nedostanou živého. Stejně jako Němci nedostali krále Mkwawa. Letmým pohledem se loučí s posvátnou horou, s osamělou horou podobnou zrnku obilí či kávy, podobnou rtům lůna. Než obrátil nůž k vlastnímu srdci, vzpomenu si ještě na Nungvašu, na první děvče se kterým se pomiloval.

Praha, prosinec 1976

Vysvětlivky

achilovka = šlacha nad patou.

antropofagie = lidojedství.

Bantustan = stanové ghetto mimo územní celek, odkud byli Bantuové podle rasistických zákonů vypovězeni.

báza = základ.

Bikila = Abebe Bikila - habešský atlet, vítěz olympijských maratónů, známý také tím, že závodil bosý.

bordura = lem, obruba.

bunzuga = kaferská útočná hůl.

digger = zlatokop, dýmantokop.

jogging = vytrvalostní nezávodní běh.

Mkwawa = černošský král s přezývkou Černošský Napoleon. Neohroženě a dlouho vítězil v Africe nad trestnými výpravami německých koloniálních vojsk. Chtěli ho zajmout, ale stačil se raději sám zabít. Přesto mu uřízli hlavu, odvezli si ji do Berlína, kde ji měli do konce druhé světové války. V roce 1954 ji do Afriky vrátili Britové.

nekrofilie = erotická náklonnost k mrtvolám.

nxamtvana = kaferský kouzelník, lékař.

samovládná teritoria = koncentrační tábory pro Afričany, odkud verbíři jihoafrických důlních společností získávají levné pracovní síly.

stalagmit = krápník rostoucí odzdoła vzhůru.

Xhosa = Kafr v kaferštině.